Цэна асобнаго нумэру 5 кап.

НАША НІВА

Выходзіць што тыдзень

Адрэс рэдакціі і адміністрациі: Вільня, Завальная вуліца, д. № 7.

Цэна з перэсылкай і дастаўкай на 1 г. — 2 р. 50 к., на 6 мес. — 1 р. 25 к на 3 м. — 65 к., на 1 мес. — 25 к. За граніцай: на 1 г. — 4 р., на 6 мес. — 2 р 3 мес. — 1 р. Перамена адрэсу — 20 коп.

Абвесткі прыймаюцца на апошняй страніцы па 20 кап. за лінейку малымі літэрамі Рукапісы і карэспандэнціі, прысланые у рэдакцію, павінны быць чытэльна напісаны с праўдзівай фаміліей і адрэсам таго, хто яе прысылае. Можна також надпісаць праўдзівую разам з фаміліей, хто не захочэ, каб была надрукавана праўдзівая фамілія Адрэс і фамілія толькі для ведама рэдакціі. Рукапісы аўторам не вертаюцпа назад.

Год VIII. 12 Ліпня 1913 г. №. 28.

На адзін фасон.

На ўсім сьвеці, ад Эўропы да Аўстраліі, побоч з гасударственнымі законамі, мае сілу і мейсцовае абычаёвае права і гэта ня толькі не спыняе справядлівасьці, але ешчэ яе умацовывае. У нас—жэ у Расеі усіх і ўсё стараюцца перэрабіць на адзін фасон, не глядзя на тое, ці гэта будзе карысна, ці шкодна для ўсяго гасударства і для паасобных старонак. Гэта, можна сказаць, гістарычны нахіл Расеі усіх і ўсё перэрабляць на адзін фасон, на адну форму.

Вось, напрыклад цяпер, міністэрство судоў выробляе праект закону, каб скасаваць рэшткі мейсцоваго права, якіе ешчэ дзе-недзе захаваліся. І з гэтаю мэтай пры міністэрстві склікаецца цяпер асобная нарада.

Усякае права, не само сабой зьяўляецца на сьвет, але вытвараецца праз доўгіе векі, з варункоў, у якіх жывуць паасобные группы людзей. Дзе мейсцовае права жыве, там яно звязана з жыцьцём і скасаваць яго—гэта ўсё роўна, што адарваць жывы член, ад жывога цела.

Руйнація мейсцоваго права, зазвычай адбіваецца на агульна - гасударственным жыцьці, бо людзі трацяць пачуцьце таго, што ў праве павіна быць праўда. Селянін пачынае думаць, што суд, гэта не шуканьне справядлівасьці, а нейкая хітрасць, як даўней у Расеі казалі, «кручкатворчасць». І папраўдзі, калі прыгледзіць да цяперэшніх валасных судоў, с каторых мала—памалу выціснулі у нас мейсцовае, абычаёвае права, то прыдзецца прызнаць, што з гэтых судоў выціснута саўсім справядлівасць і гэта ня што іншае, як незагоеная рана па выкасаваньню з нашаго жыцьця абычаёваго права.

Лемеш.

Самі сабе.

У жніва гаспадару німа калі ў гару глянуць. Сонцэ з ім і вітаецца і прашчаецца у полі. Трэба за цэлы год працы, сабраць заплату і гэтая работа ня простая і ня лёгкая. І гаспадар намагаецца, каб усё ў свой час зробіць і каб не зглуміць нічога. Дзе дзеваецца у нашых людзей тая санлівасць, недбаласць і разрозненасць... Ніколі так ахвоча, дружна селяне не выступаюць як цяпер. А паслухайце, куды сягаюць словам—думкай гаспадары у вольны час, як яны захвочываюцца да навінак, да лепшаго. Відаць ад жвавай работы і думка робіцца быстрэйшай, больш корціць людзям дружнае, хаўруснае, разумнейшае жыцьцё.

А „у гарэ“, па вялікіх гарадох, цяпер ціха і спакойна. Усе, тые што даюць лад грамадзянскаму жыцьцю, кінулі работу і недзе набіраюцца сілы, адпачываюць. Праца ідзе толькі „з нізу“, у вёсцы, а да гары не даходзіць. Варта у такі час паглядзець, якой дарогай пайшло за гэтае поўгада экономічнае жыцьцё нашаго краю і куды яно кіруецца.

Кожэн чэлавек у нашы часы павінен добра знацца і на экономіі і на палітыцы. Бо і найбяднейшы селянін штось прадае, штось купляе. І яму далёка ня ўсё роўна, якіе будуць падаткі, якая яму будзе падмога са стараны. Каб лепей усё гэта зразумець возьмем, от хоцьбы дзеля прыкладу справу нашых хаўрусоў.

Яно вядомая рэч, што адзін гаспадар па сваей сіле — гэта нічога. Ці прадае ён ураджай, або якое збожжэ, ці купляе што для гаспадаркі, ці начне шукаць праўды — скрозь глумяцца над ім, казырацца. Бо німа у яго сілы. А ў наш век ешчэ яно так вядзецца, што дзе німа сілы, там і права не шукай, там і жывецца горэй. Толькі апошнімі часамі пачалі і у нас людзі старацца вытварыць экономічную сілу. І адразу уцямілі, што гэта добрая рэч—хаўрусы. Хаўрус збірае ў кучу аддзельных людзей —і гэткім хаўрусам саўсім іншая пашана і права, бо яны ўжо становяць сілу.

Кожнай-жэ сілай кіруе розум, прымерам кажучы, як фурман канём запрэжэным у аглоблі. Так ёсць і с суполкамі і хаўрусамі. Калі хаўрус, ці суполку якую робяць селяне самі паміж сабой, то яны павялічываюць сваю селянскую сілу, калі-ж хаўрус робяць людзі пастаронные, а селян толькі ўпрагаюць у аглоблі, то гэта ня толькі не павялічывае селянскай сілы, а наадварот, убывае яе на карысць таго, хто патрапіў запрагчы яе у свае аглоблі.

Вось дзеля чаго трэба, каб уселякіе суполкі і хаўрусы селяне рабілі самі для сябе.

Адначэ найгоршы вораг наш сядзіць ў нашай хаці і не пушчае нас пайсці па гэтай простай і добрай дарозі; гэта наша—наша старадаўная цемната, наша загнанасць ды нявера у людзей.

Праўда, што на павадку хадзіць лягчэй, тым людзям, каторые ня ўмеюць і ня хочуць думаць, але затое ніколі ня могуць яны зайсці туды, куды хочуць, а там апынуцца—куды завядуць іх. Мы-ж беларусы доўга хадзілі на чужым повадзе і апынуліся ужо у такім кутку, што і мовай і намі пагарджаць сталі, то пара схамянуцца і свае селянскіе—беларускіе справы браць у свае рукі. Увольніцца, с таго балота у якое нас завялі на павадку, паможэ нам навука, асьвета і людзкі розум, каторы выдумаў такую цэнную рэч, як хаўрусы. Да гэтых памочнікоў мы і павінны звярнуцца, а яны патрапяць даць нам экономічную сілу. дастаткі і пашану у людзей.

Р - ле.

Забабоны.

Што Беларускі народ належыць да найбольш забабонных у сьвеці народоў, — гэта, дзякаваць Богу, прызналі нам усе, хто меў, і хто ня меў на гэта права; хто разумеў і хто не разумеў значэньня слова забабон; а нават, на похвалу гэтых апошніх трэба сказаць, што яны найахватней гэта нам прызналі, бо найлягчэй біць лежачага, а лаяць нямога. Але ня ў тым справа. Я хацеў сказаць, што забабоны бываюць нявінные і ня

АШЧАСЬЛІВІЛА.

Дылі, дылі дудка:
Саламяна будка,
А у тэй будцы
Чэрці вядуцца.

Народная.

Вёска Жэброўшчына ляжыць у адным с самых глухіх куткоў Беларусі. Гэта гняздо ўсіх жэбракоў нашай ваколіцы, тут вядзецца іхня эдукація і фабрыкуюцца жэбракі для ўсяго сьвету здаецца. Здаўна жывуць яны тутака сваім асобным жыцьцём і больш нічым не займаюцца.—Што-ж, і гэта праца!—як яны самі кажуць. Хаткі у Жэброўшчыне страшэнные, падгніўшые, крывые с сукаватымі падпоркамі і выглядаюць бытцым жэбрачкі старые, абвешэные парванымі торбамі. Здаецца „дай! дай!“ стогнуць яны усякаму рэдкаму праеждждаму.

— „Дай! дай!“—плачэ там вецер паміж сухастоек на пагурку. Само неба маець там колер мутнаго бяльмістаго вока сьляпога жэбрака.

Людзі там маюць другі фасон, другую фастацію, чым усюды: розные храмые, розные крывые, розные сьляпые, розные нямые; агульна кажучы — калекі на ўселякіе лады, калекція розных калек, якіе толькі могуць быць на сьвеці.

Кажуць, што большая частка іх нават родзіцца гэткімі. Кажуць, хто мае у іх большае калецтва, той і фанабэрыцца гэтым і болей шчасьліў бывае.

— Калецтва—наша саха і барана!—кажуць самі жэброўцы.

Дзяцей сваіх яны у хаці, перад выходам у сьвет, навучаюць як жэбраваць, якім голасам, якімі спосабамі, як жаліцца кемна, як выставіць другім свае калецтва. Некаторые з іх робяць гэта з вялікім штукарствам.

Часам знаходзяць у Жэброўшчыне закапаны у зямлі гладыш з грошамі;—чартоўскім спосабам запрацаваны яны і чорту лысаму астаюцца яны.

Вось у Жэброўшчыне вялікае сьвята: бязносая, дурнаватая Магдуся выходзіць замуж за сьляпога Сідаронка і народ разгуліваець.

Дайшло да таго, што некаторые страшна храмые выпрасталі ногі, некаторые нямые гаварыць пачалі, проста с панталыку збіліся, але скора кончылася гульня і жыцьцё ізноў пайшло сваім першым чародам.

Жэброўцы ізноў распусьціліся, разсеяліся па вёсках Божых, хто скокам, хто бокам; хто каго на каламажцы, як бязногаго, павёз, хто са сьляпым пацягнуўся; і беларускіе жаласьлівые кабеты енкі і стогны пачулі:

— Дайце родненькіе! дайце даражэнькіе! дайце калеку галоднаму халоднаму! дайце! дайце!—і дае народ беларускі..

Кабеціна парэжэгнаецца і апошняе яйцо, каторае трымала, каб мыла у крамі купіць за яго магла, атдаець; даець ратай мазалісты коўш жыта, потам крывавым запрацаваны бо:—сабе ўсё роўна мала... Гэтак Езус казаў рабіць,— думае ён абціраючы сьлезу...

Народ мой гаротны! ужо залішне даеш ты... нават мозг касьцей тваіх дарэмна атдаў ты другім... Нават душу сваю атдаў ты, ня то што хлеб, ня то што жыцьцё свае! Астаў што-кольвек і для сябе, бедны мой, безпатольны мой!..

. . . .

Пусьціліся дурнаватая Магдуся са сьляпым Сідаронкам, дзед з бабой разам, і якая шчасьлівая пара гэта была! Якбы хто мёдам мазаў па іхніх душах. На іхніх плечах торбы чуць ня трэскаліся, гэтак перапоўнены яны былі, ануч кі з вузламі розных медзякоў як вэрыгі абціснулі іх грудзі пад кашулямі.

Яны толькі абгаварывалі ды высьмевалі суседоў сваіх: той кленчыць, бытцым у трубу дзьмухаець, а гэны бытцым пацеры гаворыць, тая ажно лаецца, калі ей не дадуць, а гэны зусім сароміцца прасіць, асалапень той!

І гэтак караталі яны свабодные хвілі свае. Найболей сьмеяліся яны з аднарукаго дзяцюка Тодара. Малец мае гэткі багаты талент пры сабе і пайшой у пастухі! Ці ня мог ён гэтак сама, як бацькі яго торбу надзець ды пайсці у сьвет жэбраваць.

— Золата назбіраў бы, вось дурэнь, у людзі выйсці ня хочэ! дзіваліся яны шчыра. . . . .

. . . .

Кажуць, прывычка —другая натура, а я скажу, што прывычка ня толькі першая натура у чэлавека, але уся фастація яго жыцьця, бо душа яго, бытцым смоўж, прылепліваецца да ўселякіх рэчэй... Мы с халоднай крывёй пазіраем на страшэнные кавалкі жыцьця свайго толькі дзеля таго, што да іх прывыклі...

. . . .

Магдуся с Сідаронкам пачалі радзіць заздрасць у сваіх суседоў, бо яны зрабіліся самымі найшчасьлівейшымі у Жэброўшчыне. Ніхто ня мог гэтак жаласна енчыць і пеяць Лазара, як Сідаронак; ніхто ня мог гэтак мантожыць пад вокнамі ды прычытываць, як Магдуся.—Самы найгоршы павінен быў даць ім што колечы... Але не ўсягды, як на дзяды, бо шчасьце не палец, у рукі ня возьмеш, вось і вырвалося яно ад іх на час.

Справа была вось якая: радзіла Магдуся дачку і, здаецца, гэта ешчэ лепей чым добра: будзе памочніца пад старасць. Але як глянула Магдуся першы раз на дачку сваю, дык абамлела на мейсцы, зірнула другі раз, абмацала яе, абнюхала з усіх бакоў, заламала рукі свае, ды горка заплакала, загаласіла: — А Езус! А Божухна родненькі! Нешчасную, нешчасную дачку радзіла я на сьвет!... Што мне рабіць з ею? Ой ня вытрываю!..

Якое вялікае горэ для маці: ручкі цэлые, ножкі цэлые!.. Пачала яна прычытываць, перэхіляючыся на сяніку, над дачушкай сваей, каторая плюскалася у начоўцы, дзе бабка Марыся купала яе.

— Ніякаго калецтва! — стагнала Магдуся.— Хай-бы яна хоць у бацьку пайшла ды сьляпой радзілася, а то с чаго яна будзе хлеб есці? А Езус! Божухна родненькі...

Пачалі яе суседзі уцішаць: — Магда, годзі будзе табе калатырыць. Ну, перэстань, у Бога

шкодные і бываюць дужа шкодные, як хвароба, каторую завуць—ракам. Да такіх бязшкодных забабоноў залічаю я забабон, што як хто штодзень з левай нагі абуваецца, то яму ніколі ня будуць балець зубы, або каб звясьці ячмень з вока, трэба нюхаць свой кукіш. Першае і другое лекарства, трэба прызнаць бязшкодным. І калі каму стрэліць у галаву перш левую чым правую абуваць нагу, або нюхаць свой кукіш,—ніхай сабе абувае і нюхае на здароўе пакуль не здакучыць яму. Але побач з гэтымі бязвіннымі забабонамі, укараніліся у нас і дужа шкодные, каторые, як рак цела раздедаюць нашу душу.

Адзін з гэткіх зараз—забабоноў ёсць той, што каб стацца інтэлігентным чэлавекам трэба навучыцца толькі „панскай“ мовы і ўсё ўжо гатова. У нашай шчасьлівай старонцы ня розум, ні душа ў цане і пашане, а «панская» мова. Забабон гэты нарадзіўся у панскіх кухнях, перэдпакоях і пекарнях і адтуль, як пошэсць, разліўся па ўсей старонцы і заразіў безмала увесь народ. І каб з гетаго факту судзіць аб усім народзе, то трэба было-б, хіба, прызнаць што наш нэрод—гэта народ слуг і служанак. народ панскіх падлыжнікоў, ці як лепей казаў, бязсьмертны украінскі пісьменнік, Тарас Шэвчэнко, — Варшавське сьметьтя,—гразь Москвы“..

Браты мае! балючая гэта праўда, але яна праўда. Бо ні-ж камуколечы з вас не прыходзілося бачыць такіх „цвэнкаючых“ па польску і „дакаючых“ па маскоўку, пуста-парожніх людзей, каторые аднак пышаюцца тым, што яны «інтэлігенты». Такіх, каторые за сочэвічную юшку прадалі свой гонар народны і такіх лёкайскіх душ, каторые перад панам неважацца выказаць свaей душы, свaей мовы. Такіх, каторые стыдаюцца гаварыць па свойму пры людзях... Не варта было б спыняцца над гэткімі людзьмі, выносіць на сьвет Божы гэткі бруд с сваей, хаты каб гета пошэсць не ўедалася у нашы косьці.

Да тых, хто ешчэ не заражэны гэтым забабонам—хваробай клічу: ваюйце з забабонам — заразай! Тлумачце што інтэлігенція, розум—у галаве; культурнасць у паступках чэлавека, а лекайства ў падлыжніцтве, у сабаччым віляньню хвастом;—ганьба ў здрадзе. Чэсць-жэ і пашана тым, хто беражэ свой чэлавечы і народны гонар.

Юры Верэшчака.

Дзед.

Так цёпла цэлы дзень было,
Што дзед—і той сьцягнуўся с печы,
Ля рэчкі сеў, дзе больш пякло,
І грэў над старай сьвіткай плечы.

Сінеўся бор, цекла вада,
Скрозь пахла мёдам і травою...
А дзеду на‘т і ня шкада
Што хутка будзе ён зямлёю.

Максім Богдановіч.

НАВУКА.

Знаем мы навуку,
Знаем не адну
Дзедаў дзед праўнуку
Перадаў свайму...

Устаці рана—рана,
Позна легчы спаць,
Працаваць да пьяна,
У поце працаваць.

Што было учора,
Мець ва ўсім гаду
Сеяць зерне - горэ,
Жаць жніво - бяду.

Абіваць парогі
Сыценькім людзям,
Кланяцца у ногі
Злыдням і трутням.

Безпрыпыннай зданьню
Мерыці зямлю,
Віць па прыказаньню
Сам сабе пятлю.

Хто нас верыць вучэ
Летам і зімой.
У брэд яў верыць кучы,
У што ня верэ той,

У родным краю ў хаці
Быці чужаком,
Праўданькі шукаці
У брата кулаком.

І душу і сэрцэ
Весяліць карчмой,
А як ліха ў прэццэ,
Падружыць с турмой.

З Боскаго судженьня
Без пары сканаць,
За ўсе тут мучэньня
У пекле мук чэкаць.

Гэткую навуку
Знаем не адну
Дзедаў дзед праўнуку
Перадаў свайму.

Янка Купала.

Акопы 4/VII 13.

Адна.

Адна—ізноў адна, як колас той у полі
Не сцяты ў час жніва нагострэным сярпом,
Зламаны ветрамі гуляючымі на волі
Між апусьцелых ніў, спалосканых дажджом.
Адна... ізноў адна... тужліва сэрцэ ные.
Наўкола пуста, глуш... Ноч цёмная стаіць.
А за вакном віхор так жаласьліва вые,
Якбы сканаць ня мог ня хочучы больш жыць.
І сумна, сумна мне. Дзе ж той каго любіла?
Дзе-ж тые што мяне любілі так даўней?!..
Адны забыліся, другіх ўзяла магіла...
І жаль мне прошлых мар, шчасьлівых шкода дней.
Адна, ізноў адна... а вецер думцы ўторыць
І стогнамі мяне ўцешае ён сваймі:
— Я браг табе, я друг, мне стогнучы гаворыць,
Адзін нас ломіць боль — дык плачмо-ж разам мы...

К. Буйло.

Матчын дар.

Як радзіла маці мяне ў цёмну ночку,
Дык дала скрыпіцу.—„На іграй, сыночку,
Грай сабе на щасьця, грай на добру долю,
Грай на век даўгуткі, грай на вольну волю“
Помню дзіцянёткам с тугай я ні знаўся,
Жыў, як тая птушка, граў і забаўляйся,
Дзень мне быў вясёлы, ў ночы сон спакойны
Ой чамуж матуля жыцьцё — скрыпку дала,
Як іх шанаваці ды ні навучала?
Гэта ж падзівіся-я аткрыцца мушу,
Што сапсуў скрыпіцу, што згубіў я душу.
Здаўна сівакрыла шчасьця я ні маю,
Долі я ні бачу, радасьці ні знаю.
Граю, праўда! граю... А на сэрцы цяжка,
А у сэрцы болька аж трываці цяжка.
Тые не прыходзяць пёсьні—весялушкі,
Як пяе зямліца, як шчабечуць птушкі.
Жаль з нудой заплачуць, глуха як зайграю...
Маю я скрыпіцу, а душы ні маю!

Алесь Гарун.

Аб усім па троху.

Статыстыка жыхароу Расеі.

Як відаць з найнавейшых правіцельственных падшчотоў, усяго у Расеі цяпер больш 171 мільёна душ жыхароў. Значэ ад 1897 гаду прыбыло 42 мільёны душ.

Рускіх (лічучы разам і маскалёў і украінцоў і беларусоў) 65 прац. усяго чысла жыхароў гасударства; туркоў і татароў ёсць 10 прац.; палякоў 6 прац.; фінляндцоў 4 прац.; жыдоў 3 прац.; літвіноў 2 прац.; немцоў 1 прац.

Усяго у гасударстве на 1000 душ ёсць 771 селянін, а толькі 107 меш-

---

шмат чаго ёсць, трэба спадзевацца на яго міласць. Ешчэ невядома можэ яна глухая, ці немая, гэта дрэнь, што вочы як тые гузікі тарчаць, а ручкі і ножкі здаровенькіе! Эт, будзе яна хлеб зарабляць мо лепей ад нас ешчэ, ды бацьком пад старасць паможэ, годзі без галоўе і дурнату нейкую плясьці! — Але Магдуля не унімалася.

— Што-ж, матчыно сэрцэ не з зялеза! Атказывала яна, выціраючы кашуляй сьлезы. — Нашаму брату-жэбраку, калі німаеш на паказ калецтва нейкаго, ніхто нават халоднай вады ні дасць!

— О-ей!—пачалі зноў суседкі,—ёсць чаго шкадаваць! дык яна і без жэбрацтва карміцца будзе!

— Не! не! не!—ажно зачырванеўшыся замахала рукамі Магдуся. — Ніхачу ды ніхачу! Хай жабруець, як бацькі і дзяды яе! Так якая-сякая праца не заўсёды-то людзям і патрэбна, а жабраваць заўсёды жабруюць!

Змоўклі кабеты, бо у душы яны ведалі, што яна праўдзіва кажэ. Пагутарылі суседкі ешчэ крыху і разыйшліся па хатах. Гэта было пад вечэр. Сідаронак хоць і быў сьляпы, але у хаці сваей добра ведаў уселякі кут і куточак. Ця перака ён падаў павячэраць жонцы сваей і сам пад‘еўшы выйшоў на двор пагутарыць с суседзямі.

— Ат, — думаў ён, — дачушка мяне некалі будзе вадзіць па людзёх і лагодненька!—А аб тым, што яна будзе пасьля яго сьмерці рабіць ён і не падумаў.

У хаці асталася Магдуля з дачкой сваей. Сперша стагнала яна лежучы на сяніку сваім, пасьля паставіла вячэру на зэдэль і давай ўздыхаць: — Нешчасная! Нешчасная!

Праз маленькую, брудную шыбінку, часам відаць было, як па небу плылі хмары, шэрые і разарваные, бытцым скуматы парванай торбы жэбрацкай. Але скора неба крыху праясьнілося, бо хмары перэплылі і—залаты бліскучы месяц вынырнуў і глянуў у ваконцэ абсыпаючы, усё у хаці дыямэнтовым пылам... Цішыну пэрэрывалі толькі глыбокіе уздохі Магдусі. Вось, бытцым непрытомная, ўстала яна з ложка, выняла зануч дачку сваю і давай зноў азіраць яе. Месяц асьвечаў голае дзіцятка на руках сваей маці.

— Якіе вялікіе вочы! — шэптала Магдуля, пужліва пазіраючы ей у вочы, каторые у праменьнях месяца блішчэлі, бытцым пара маладзенькіх пралесачак...

— Як глядзіць! як глядзіць!—шукаючы нечаго бурчэла Магдуля. Вось палажыла яна дачку на ложэк і сама пайшла шарыць і шукаць па сьценах. Нейкай страшной марай выглядала яна і цень яе пад зіяньнем месяца.

— Чуць знайшла!—прагаварыла яна змарыўшыся, трымаючы нешта бліскучае паміж сваіх пальцоў. Зноў узяла дачку сваю на рукі і паднесла к сьвету да самаго ваконца.

Ешчэ болей заблішчэлі вялікіе вочы маленькай магдусінай дачушкі, здаецца ціха яны угледаліся на красу першаго вечэра, здзіўлена расшыраючыся...

Але, вось Магдуля пачала нешта ей спрытна у тварык саваць. дзіцянё пачало плакаць нейкім праціжным слабым галоскам душэнаго маладога зайчыка. Магдуля засопалася панесла яе скора на ложэк кажучы:

— Ашчасьлівіла цябе, дачушка мая, даражэнькая мая! Ашчасьлівіла!

Яна асьляпіла ей вочы іголкай. . . . . .

Змітрок Бядуля.

Кажух старога Анісіма.

(Казка для старых).

Хто толькі знаў старога Анісіма, той знаў і яго стары кажух. Ніколі ён з ім не разставаўся ні летам, ні зімою. Такі ўжо быў звычай у старога Анісіма. А як ён шанаваў гэты кажух!

Ад доўгіх часоў свайго жыцьця кажух усім Сашмуляўся, выліняў, і сам чорт не сказаў—бы, ці гэты кажух быў белы, ці чырвоны. Ды і самы гэты кажух стаў не падобен да кажуха, а калі яго і называлі кажухом, то называлі ўжо ў сілу звычаю. Паміж мужыкоў было многа жартоў пра гэты кажух. Дзеці проста пальцамі тыкалі на яго, чуць толькі дзед Анісім пакажэцца ў ім на вуліцу.

А дзед як бы і ня чуў, і вухам ня вёў. Толькі ўжо ў канцы як стануць падта дапекаць яму, ён усердуецца.

Калі кажух і трымаўся так доўга, то трымаўся толькі дзякуючы старому Анісіму: чуць гдзе пакажэцца дзірка, Анісім браў голку, ніткі, чэпляў на нос акуляры і садзіўся за рэпарацыю кажуха. Зашые адну дзірку, паложыць латку, прыгладзіць, глядзіш — ў другім месьці кажух разлазіцца. Зноў дзед садзіцца за работу. Потым ён больш нічого і не рабіў, як толькі клаў латкі. Латка чэплялася за латку, то як кастры аладак, то як кучкі медзякоў. І не было на кажусе ні аднаго жывога места: так застракацілі яго белые і чорные ніткі і так патыкала яго голка. А колькі ўсякаго бруду завялося ў кажуху! Ды станоўкі быў гэты дзед: ні чым яго не перэставіш, ніяк не ўдзяўбеш яму ў голаву, што схадней зрабіць новы кажух.

— Ого! Зрабіць новы кажух! Лёгка сказаць «зрабіць новы кажух»,—круціў дзед старымі калтунамі і пачынаў вылічываць і заўсёды канчаў тым, што рабіць новы кажух ешчэ рана.

— Гэ! ці многа ты налічыш, хто-б меў такі добры кажух? Ведаю я цяперэшнюю моду. Зробіць стрынгаля і бегае, як кот с апечэным задам, калі мароз удэрыць, сьмеяўся Анісім.

Бадай ты спрогся, стары пень!—лаяліся мужыкі:—гэта-ж ён расплядзіць такога бруду, што і не акараскацца, заразу развядзе.

І вот маладые хлопцы надумаліся украсьці гэты кажух і спаліць. Але-ж як яго украсці? Праўда, цяпер дзед жыў адзін—ўсе поразбегаліся ад яго. Толькі прусы ды тарканы гнездзіліся ў суседзстве з дзедам. І дзед так шанаваў свой кажух, ніколі з ім не разставаўся і так крэпка з ім зжыўся, што трудна было распазнаць, гдзе пачынаўся дзед і гдзе канчаўся ка-

чаноў; дзараноў на 1000 душ, ёсць толькі 15 душ. Фабрычных работнікоў ёсць усяго 2.068,032.

На 1000 душ умее чытаць усяго толькі 229 душ.

Падаткоў прыходзіцца 16 рублёў у год на душу.

Кары на газэты.

За першую палавіну 1913 году, газэты заплацілі у казну штрафоў 74,700 руб. як адміністраціўнай кары. За гэты самы час у 1912 гаду заплочэна было толькі 50,900 руб.

Як Курскі губэрнатар разумее асьвету.

Курскій губэрнатар, Муратов, у гор. Гайвороне, на прыёме прэдстаўнікоў гораду, выказаў свой жаль, што горад выдаў на атркрыцьце гімназіі многа грошы. «На што ім патрэбна гімназія,—казаў Муратов,—бацькі пасуць скаціну, шыюць боты, таргуюць—ніхай і дзеці прывучаюцца да таго самаго».—Начальніцы Жаноцкай гімназіі губэрнатар сказаў, што радуецца, калі гімназісткі выходзяць замуж, ня скончыўшы навукі. „Калі прыходзяць прасіць службы, то без цэрамоніі ганю іх к чорту. Рэч кабеты — гэта любоў. Павінна радзіць дзяцей і варыць абеды“.

Змаганьне с пяскамі.

Ад 12 чысла ліпея гэтаго году заводзіцца льготная тарыфа на перавоз саджонак, кустоў, насеньня і пруткоў вербы і другіх расьлін, служачых да умацаваньня пераносных пяскоў.

З Беларусі і Літвы.

Вільня.

Добрая жонка.

У вёсцы Песевічы, Лукамавіцкай воласьці, Ашмянск. пав. селянка Паўліна Рассейна, у часе сваркі, свайму мужу Язэпу, так піханула качаргой у жывот, што ён праз два дні Богу душу атдаў. Паўліну, за „ўмелае фэхтаваньне качаргой“ адаслалі у Ашмяну на казённы хлеб.

Пятрукоў М.

П о ш э с ц ь.

Каля мястэчка Крэво, Ашмянск. пав. шырыцца пошэсць тыфусу. Былі прыпадкі канчаючыеся сьмерцьцю.

П. М.

Мінск.

Шулерства сярод чыноунікоу.

Мінуўшай зімы паліцыя была выкрыўшы шулерню на кватэры дробнаго чыноўніка Сіткі, тады з 40 душ запісаны былі у пратакол толькі трынадцацера, а рэшта паўцекалі. Дзякуючы стараньню, аднаго с судовых пісьмавадзіцелёў і асабістым стасункам Сіткі, а такжэ маніфэсту справу зацёрлі. І што ж? Не глядзя на ўсё гэта абіраньне да ніткі падпіўшых «двадцатнічкоў» ані не унялся. Нідаўна ізноў паднялі справу проці „сіткоўскаго шулерскаго штаба“, на гэты раз ужо на кватэры падпіска з гарадзкой управы.

Пара было-б палажыць канец шулерству сярод «двадцатнікоў» каторае у Мінску пусьціло глыбока карэньня.

Папоускі бровар.

Парох бабруйскаго паветоваго сабору о. Добрынін „уходзіць“ у адстаўку. Прычына тая: епіскоп Мітрофан выкрыў, што о. Добрынін у аднэй асобе іерэй і ўласьнік бровароў у бабруйскім павеці. А ўладыка Мітрофан, як відаць з яго загадоў духавенству, вялікі старонік «чэлышоўскіх» ідэй па змаганьню с пьянствам і па ўсей эпархіі загадана завадзіць таварыства цьвярозасьці.

Дзіуная прыгода.

Івенецкі (Мінск. губ. і пав.) земскі начальнік гэтымі днямі езлзіў у госьці да аднэй пані за 10 вёрст, у маёнтак Куль. Варочаючыся да Івенца прышлося яму крыху набрацца страху, ды зрабіцца замест пана—фурманом, а фурмана, што вёз яго, ня то што пасадзіць, а нават «палажыць» на сваё мейсца, бо бедак гэты раптоўна у возе памёр. Некаторые людзі кажуць, што з земскім с перапуду нешта брыдкае сталося, але мала што людзі кажуць...

П.

П р ы г р а з і л а.

У вёсцы Прыборы (Быхаўск. пав. Могіл. губ.), кабета Палагея П. ідучы у воласць пакінула у хаці 12 гадовую дочку даглядаць у печы хлеб.—Калі не дагледзіш, то, вярнуўшыся забью цябе!—прыгразіла матка. Цераз некольki часу дзяўчынка выцягнула с печы хлеб, паказалося ей, што ён выйшоў не такім, як трэба. Баючыся матчынаго бою, яна выйшла на гарод к Днепру і кінулася у ваду, адтуль яе выцягнулі мёртвай.

Саука Каваль.

Жаніцьба—таінства і павінна умацовывацца пры абостароннай згодзе маладога і маладой, але у вёсцы здаўна не перэсцерэгаецца гэтае права.

Дунька Яськевіч, астаўшыся круглай сіратой, жыла у свайго дзеда Яськевіча, у вёсцы Сялібы (Быхоўскаго пав.) Як у яе была бацькоўшчына з зямлі і будынкоў, то яна была у ліку заможных нявест — маладух. Шмат знайходзілося жэніхоў, у тым ліку і І. Казлоўскі з вёскі Старасельля. Але Дунька не хацела за яго ісці, як за «старога пьяніцу» Тады І. Козлоўскі стаў харашэнька паіць гарэлкай дзеда нявесты. Апошні прыгразіў ўнучцы, што пазбавіць яе спадчыны, і яна згодзілася ісці за «нямілаго».

Пасьля венца, пачалася гульня, которая цягнулася тры дні. Многа было прапіта грошы, здароўя; многа было сварак і боек... Усё гэта закончылося сьмерьцю аднаго госьця, Кутырмова.

На трэці дзень гульні, 2 ліпня, апасьля выпіўкі і закускі, ён забраўся быў скакаць. Зайгралі музыкі, ён падабраў для танца пару і, паваліўшыся, памёр.

С. Каваль.

В а й н а.

Сэрбы і грэкі, папраўдзі, адабралі ад боўгароў добрую палавіну таго, што тые адваевалі ад туркоў. Бачучы гэта, туркі зразумелі, што і для іх прыйшла пара адплаты: яны постанавілі вярнуць сабе другую палову таго, што захапілі боўгары. І вось, па камандзі с Константынопаля, турэцкая армія перадступіла боўгарскую граніцу і адзін за адным пазабіралі тые гарады і крэпасьці, каторые апынуліся ў руках боўгароў. Узялі туркі і Люлебургіс, і Кірккілиссэ, і ўрэшці, Адрыанополь, за каторые гэтулькі крыві пралілося.

Апошнімі днямі боўгарам крыху папэнцавало: яны пачалі біць сэрбоў і грэкоў, каторые дагэтуль калацілі іх. За тое румыны дык ужо адхапілі сабе добры кусок боўгарскай зямлі, і вялікіе дзержавы, што пугалі вайной з румынамі, калі тые пойдуць проці боўгароў, сідзяць ціха. Так сама сідзяць яны ціха, гледзячы, як туркі адбіраюць сваё даўнейшае дабро і паднялі новую вайну з боўгарамі, хоць йшчэ гэтак нідаўно зрабілі з імі згоду ў Лондоні. І хаця, паводлуг газэтных вестак, Расея пужала туркоў, што, на прыпадак новай вайны, расейскае войско пойдзе дабываць турэцкую Армэнію, мала хто верыць, каб гэта спаўнілася: Лішне многа клапотоў мае Расея на Далекім Усходзі, дзе спадзяюцца вайны с Кітаем, дый суседзі Расеі у Эўропе—Аўстрыя і Немеччына—бадай што не дапусьцяць да гэтаго.

Усё ж такі Боўгарам прыходзіць дрэнны канец, і яны ўжо вядуць гутарку з грэкамі і сэрбамі аб згодзі. У горад Ніш (у Сэрбіі) прыехалі пасланцы ад усіх трох дзержаў да іх маняцца прылучыцца і румыны. Тут усе разам будуць разбіраць справу аб тым, як наладзіць новы лад на Балканах. Але можна наперад сказаць, што боўгарскую зямлю добра абрэжуць з усіх бакоў...

Як бачым, братняя вайна зрабіла богата школы Балканцам: усе даўнейшые хаўруснікі заплацілі за яе вялікую цэну — крывёй свайго народу і грашыма. Гэтак і сіла іх аслабела. А з бакоў суседзі толькі таго і чакалі: паказала гэта Турэччына, а за ёй, як кажуць, маніцца пайсці і Аўстрыя, ды паслаць своё войска ў Сэрбію. Мо ешчэ па-

---

жух. А зойдзеш ў яго хату, як ён сьпіц—прусакі і ўсякі бруд так заварушыцца, што няіменна абудзіць дзеда. Толькі-ж хлопцы выбралі такі часіну. Дзед спаў. Але і спаў ён ў кажусе. Думалі, думалі хлопцы, як выкрасьці кажух. Нічога не прыдумалі, як толькі распэрэзаць яго і лёганька сьцягнуць. Але старые сьпяць чутка. Праўда, кажух такі расперэзалі. А як сталі зьнімаць яго, дзед абудзіўся. Стары быў ешчэ крэпак. Як схопіцца ён, як пагоніцца за хлопцамі, як пачне латашыць кульбаю! Не для ўсіх кончылося шчасьліва хто сіняк зарабіў, хто ліхтар на лбе, а хто дык і рэбер не далічыўся. Толькі і ўспелі зрабіць, што рукаў адарваць і кусок крызы вырваць. Але дзед уставіў новы рукаў с старой аўчынкі і нават каўнер падправіў, і ўсё-ж такі фарсіць ў старым кажусе.

— Ахвота вам, хлопцы, займаць старога! Бог з ім. Ніхай дацягае свой век. Колькі яму засталося? А памрэ ён, і кажух пахаваем з ім: разам жылі, віхай разам і спачываюць.

Ды хлопцы на гэту гутарку ня згодзіліся ходзяць за дзедам крок у крок ды кажух яго скубуць. А выжыўшы з розуму дзед ганяецца за імі с кульбаю.

Тарас Гушча.

„Зрэбные“ и „паркалевые“.

Усюды ёсьць бедные і багатые, паны і мужыкі. Гэта звычайна. Але у астатні час у нас зьявіліся і «зрэбные». Зрэбные кашулі, нагавіцы, мяшкі і інш., а тут і людзі. «Зрэбнымі» завуць тутэйшые паны усіх тых, якіе, маючы чорну сьвітку, не чураюцца бацькоў.

Нікому ад гэтаго ні горача ні холадна. Вылічаюць „зрэбных“, будзьце „паркалевые“. Толькі неяк горка робіцца, што сябе толькі лічаць за людзей, а ўсіх селян-жывёлай, у якіх галава— толькі шапку насіць, а увесь фундамэнт у руках».

С погляду «паркалевых» селяне павінны паважаць іх: здалёк зьнімаць шапку, цалаваць у руку і т. д.; гаварыць толькі па салдацку. Адным словам, рабіць усё тое, што «паркалёвым» да спадобы.

У жыцьці заўсюды мелі спатычку абодвы клясы. Карыстаючы с цемнаты адных, другіе на кожным кроку крычалі, што іх кіраўніцтва ад Бога ды павінна лічыцца вялікай ласкай для залежнаго ад гэтаго кірунка. Але акром пагарды, зьністажэньня душы — нічога не даваў селяніну гэты кірунак. Пытаньне: чаму-ж ніхто з іх не бачыў, ці то не хацеў бычыць свайго брата у тым, чый пот ужываў? Адказ адзін: «у каламуці лепей лавіць рыбу!».

Усё жыцьцё было нарыхтавана так, што народ вясковы быў толькі рабочай сілай. ды сілай цёмнай. Ніхто і нядумаў. каб даць яму асьвету, на што ён меў сьвятое права, як уселякі іншы народ, ніхто не прамовіў да яго жывога слова, а усюды кпінства і кпінства. Гатоў быў і палічыць, што Бог яму гэткую долю судзіў...

Доўга спаў ён пад звычайную песьню, што старэнкая нянька с усьмешкай цягнула вартуючы, каб ён не прачхнуўся. Ці то песьня абрыдла (вядома ж—аднастайняя) ці што другое, але неяк неварокам у яе дзіцяці на хвілінку адчынілося адно вока, потым другое. Усё стараньне укладая нянька, каб дадаць сьпевам больш выразу: ці не укалышэ зноў? А дзіця праціраэ з вачэй гвой, што за доўгі час накарэў, жмурыць іх, калі першые прамені сонца дакрануліся да падпухшых ад доўгаго спачынку ды ўсё угледаецца. У вачах стала адбівацца думка, твар сьвятлець. Дзіўна і боязна! Хто доўга блудзіў у пацёмках, таму ня верыцца, што ёсьць сьветлы дзянек, родная сьцежка!.. Ды як жэ-ж дапасаваць сваё сьвятое пачуцьцё. пачуцьце чэлавека і грамадзяніна да тых сьпеваў, якіе на ўсе гэасы цягнулі кіраўнічые? Скрабе за вухам „новы чэлавек“, нібы той багатыр, што стаяў проці двух дарог. Баіцца зрабіць і поўкрока, каб не спаткала ешчэ горшая беда... А жыцьцё ўсе ідзе ўперад і ўперад, як тая хваля рэкі, і німа змогі стрымаць яе прагнасьць.

«Паркалёвые» мала звертаюць увагі «ловяць сабе памаленку рыбку», ўюць вяроўкі з «жывёлы». А тут, неўспадзеўкі, на табе! Сын гэтаго самаго гаротніка „зрэбны“, лічу, астатні час ужо голасна гукае, што і земляроб чэлавек! Якжэ гэта можа быць? Ці можна ж памірыцца з гэтым? Гэта-ж пачуцьце сухотнаго! Мужык і будзе мужыком—«чорна ў роцэ»!

З дзедамі куды здатней было ладзіць, як з моладзю, казаў тутэйшы „паркалёвы“ Ен не зрабіў абмылкі, калі глядзець з яго мэты. Цяпер жэ варункі другіе. Моладзь, ужываючы крыху і свой розум, не ўсяму верыць, што да яго прамаўляецца: не заўсёды добра спаць, хоць паслана мякка. Дзякаваць Богу, аж валдыры пораліся ад спаньня. Трэба кратацца, хоць паволі, але кратацца, бо «пад лежач камень і вада не бяжыць».

Знайшліся вяскоўцы, якім зажадалося бачыць сваіх сынкоў канпануючымі с панамі. Дзе нігдзе сталі цягнуцца за навукай, каб лягчэй было у салдатах. Усе пабачылі, што сьляпому горш. Сталі дзеткі бегаць с кніжэчкамі у школку, шукаць розуму. Знайшліся і верные сыны. Зразумеўшы, хто яны, перэсталі чурацца свaей многа пакутнай Бацькаўшчыны, ды голасна загукалі пра свае крыўды. Як маланка праляцеў ён па родным краі, і з усіх куткоў адгукнуліся хоць рэдка. але адгукнуліся на гэты сьвяты вокліч! Паднялі галаву і ворагі, якім гэта бразганьня лавцугамі прыйшлося не па дашы. Забілі трывогу, што іскра неяк захавалася і доўга тлела у попеле, а цяпер ужо пачыная пылаць агнём.

Гарыць, гарыць ужо гэты Божы падарунак і здалёк пачынаюць на яго угледацца! Каго дакрануўся ён, той не баіцца вашаго „паркалёвые“, лясканьня зубамі! Ен сьмела па купінах і карчох будзе цягнуцца да таго сьвятога, што адлічая чэлавека ад жывёлы!..

З р э б н ы.

вялічыцца заплата за братнюю кроў?...

З усіх старон.

Кара за забастоукі.

Міністэрство паведаміло усіх губэрнатароў, каб яны абвесьцілі работнікам законы аб кары за забастоўкі.

Эміграція.

У міністэрстві унутрэнныя спрау атрымалі весткі, што эміграція у валынскай, кіеўскай і мінскай губэрнях дайшла да грамадных размероў. Праз балтыцкіе порты што дня пераежджае па колькі тысяч эмігрантоў.

Скасаваньне справы ленскіх работнікоу.

Іркуцкая судовая палата скасавала справу проці ленскіх работнікоў, за аружны напад на войска ахраняючае ленскіе капальні.

Адгалоскі байкоту.

У Польшчы ужо даўно паднялася сварка між палякамі і жыдамі. Сварка гэта аконьчылася заклікам да байкоту жыдоўскаго гандлю. Цяпер у гэту справу умешалося правіцельство і загадало тамтэйшым судам пасьпяшыць са справамі рэдактороў, каторых цягнуць пад суд за заклік да байкоту.

Ураджай.

На поўдні Расеі, каля Новочэркаска спадзяюцца у гэтым гаду такога добраго ураджаю, якога не памятаюць за апошніх 50—60 гадоў. Наагул уся цэнтральная і полудзённая Расейя сёлета мае дужа спрыяючую на ураджаі пагоду.

Дажджы і буры.

Сёлетняе лета дужа багата бурамі і улеўнымі даждамі. Шмат дзе выпаў град і нарабіў многа шкоды. Шкоды ад улевы і граду аблічаюць па ўсей Расеі на десяткі мільёноў рублёў. У Сызрані была гэткая улева, што затапіла пачтовы поезд. Каля Шадрынска затапіло лугі і сёлы.

Забастоукі.

У Лодзі на 164 фабрыках бастуе 55.096 работнікоў. Лодзінскі паліцмэйстар пазволіў зрабіць сабраньня бастуючым работнікам і выбраць дэлегатоў дзеля перэгавороў с фабрыкантамі.

— Забастоўка — пратэст, у Пецярбурзе, проці рэпрэсій на работніцкіе газэты цягнецца ужо трэцьці дзень. На ўсіх фабрыках былі зроблены сходы, на каторых вынесены пратэсты.

Жарты.

Хітры быў стары Наўмён, на аршын праз зямлю бачыў; любіў ён разумнікоў за нос павадзіць.

Вось арэ ён на полі і думае: — як-бы гэта спіхнуць камень: заніма ён ладнаго кавалак мейсца, снапы тут са тры жыта вырасьце...

Пад паўдня прынёс яму Самуська, яго сынок, абед.

— Ведаеш што, Самуська,—кажэ ён яму, — сягоньня раніцай каля гэтага каменя бліщчэў агонь. Пых і німа, пых і німа...

Самуська развесіў вушы, вытарашчыў вочы і слухае, а Наўмён далей кажэ:—Не йнак, гэта грошы сушыліся. Збегай ты у вёску і папрасі у Гаўрылы шчупа, ды ні кажы на што, а я памацаю ім каля каменя, мо і багатымі зробімся.

Самуська аж падскочыў ад радасьці і са ўсіх ног папёр у вёску. Цераз гадзіну на поле наўскачкі пёрлі Гаўрылка са сваім братам.

— Дзе тут грошы сушыліся?— пытаюць яны. А самі сапуць як мяхі кавальскіе.

— А хто вам казаў, ці ні Самуська? Іш быдле! Тут во. Толькі калі знойдзем, мне палавіна і вам палавіна.

— Ладна, ладна.

Скора шчуп захадзіў каля каменя, як шыла у шаўца каля бота.

— Давайця спіхнем камень! кажэ нецярпліва Гаўрыла.

— Давайце.

— Наляж, наляж... у—у!..—крычаў Гаўрыла.

Камень падаўся, перэхінуўся і куліўся на дарогу.

Да вечэра пароў Гаўрыла зямлю, але нічога не нашчупаў.

— Што-б гэта было такое.—Дзівіўся Наўмён,—можэ гэта толькі с піпкі пыхала, калі я закурываў.

Хэм—хэм.

Рэдактар-Выдавец А. Уласоу.

ВЫСТАУКА.

Віленскае Сельска-Гаспадарскае Таварыство атрымало пазваленьне і грошы ад Дэпартамэнта Сельскай гаспадаркі на устройства у Вільні у канцы месяца жніўня, на адзін месяц,

ВЫСТАУКІ ХАТНЯГО РЭМЕСЛА.

Выстаўка мае мэту: зрабіць агляд хатняго рэмесла, у якім палажэньню знаходзіцца яно цяпер і якім яно было даўней; зрабіць з гэтаго вывады, што трэба, каб падняць хатняе рэмясло у нашым краю ізноў на павінную высату.

На выстаўку патрэбны уселякіе хатніе вырабы: з дрэва, зялеза, лубу, лёну, пянькі, воўны.

Рэчы прысылаць трэба на імя «Распарадзіцельнаго Камітэту Першай Краёвай Выстаўкі хатняго рэмесла». Вільня, С.-Гаспадарскае Таварыство: Пасьля выстаукі усе рэчы будуць звернуты ў цэласьці.

ДВОХМЕСЯЧНЫЕ КУРСЫ

па садаводзтву і пчэлаводству для усіх.

Пры віленскай школе садаводзтва устроены будуць ад 1 да 15 жніўня тэорытычна - практычнае курсы і ад 1 лістапада да 15 сьнежня, вечэрамі у цэнтры гораду тэорытычные курсы.

Плата 20 рублёў. Хто здасць экзамен атрымае атэстат.

Падробна даведацца можна у канторы І. Павловіча, Ботанічная № 1, ад 7—8 гадзіны вечэрам.

ПАТРЭБНЫ

у маентак пад Масквой:

1) Эконам з добрымі рэкомэндаціямі,
2) 2 ночные вартаўнікі,
3) 4 парабкі і лёкайчык.

Пэнсія эконаму залежна ад здольнасці, а парабкам і вартаўнікам ад 100 рублёў і андынарыя.

Звертацца лістам:

Москва, 1 Мещчанская, д. № 26, кв. 8. *Б. Н. Заленскому.*

За 4000 р.

хачу прадаць 35 дзесяцін добрай зямлі каля возера з будынкамі і трохі лесу—асабняк

У Троцкім павеці, Суміліщскай вол., хутар Варкутаны.

Згаварыцца можна: Вільня, Лукішкі, Магометанская вул. № 8, *Халецкі.*

ОТКРЫТА ПОДПИСКА

на крестьянскую и рабочую газету народническаго направленія

ТРУДОВОЙ ГОЛОСЪ.

ВЫХОДИТЪ ЕЖЕНЕДѢЛЬНО.

УЛОЗІЯ ПОДПИСКИ: Съ 1го мая до конца года—1 р. 60 к.; на 6 мѣсяцевъ—1 руб. 30 коп. на 3 мѣсяца—70 коп.

ЗА ГРАНИЦУ: До конца года—3 рубля; на ½ гоа 2 рубля и на 3 мѣсяца—1 рубль.

Отдѣльные №№ по 5 коп.

ОБЪЯВЛЕНІЯ ПРИНИМАЮТСЯ: на первой страницѣ—60 коп., на послѣдней страницѣ—30 к. за строку нонпарели.

Адресъ конторы и редакціи Спб., Большая Пушкарская, 13.

Контора открыта отъ 11 до 3 час. дня и отъ 6 до 8 ч. веч.

Каму дорага жонка і дзеці

той павінен застрахаваць сваё жыццё у «Першым Узаемным Таварыстве страхаваньня жыцьця.

Праўленьне Літоўска-Беларускаго округа:

Вільня, Віленская 33 — Патрэбны рупные агенты.

8-ы год выданьня. — **Прыймаецца падпіска на першую беларускую газэту „НАША НІВА“** — 8-ы год выданьня.

У 1913 гаду „НАША НІВА“ пойдзе па тэй дарозе, па якой ішла сем гадоў, і будзе далей жывым люстрам жаданьнёў і патрэб беларускаго народу.

„НАША НІВА“ будзе працаваць над адраджэньнем національным, грамадзянскім і людзкім беларусоў, шануючы правы другіх націй нашаго краю і цьвёрда паказываючы граніцы, перэхадзіць каторые непавінна ні адна нація, каб не было шкоды іншым.

Гадавымъ падпісчыкам і поугадавым высылаецца дарма „Беларускі календар“ на 1913 г.

Падпіска на 1 год—2 руб. 50 кап., на 6 мес.—1 руб. 25 к., на 3 мес.—65 кап.

МАЛАТАРНІ

і конные прыводы сулю дзешавей за усіх.

Малацілкі с прыводам крэпкіе, дужа лёгкаго ходу шпарка малоцячые за 75 руб. Есць малацілкі новай конструкціі, дужа практычные, атбіраюць салому ад зерна, лёгкаго ходу. Пры сіле 3 коней можна вымалаціць 8 коп. у час. Хто купіць гэту малацілку будзе вельмі здаволен, дзеля таго, што такіх малацілак ешчэ нідзе німа.

Маю многа падзяк.

Ст. Прозороки, Вил. губ. *А. Василевскому.*

Не купляйце штучны навоз (парашок, попел) абы дзе па крамах,

а купляйце там, дзе прадаюць найтаней добры тавар,

у СКЛАДЗІ ВІЛЕНСКАГО ТАВАРЫСТВА

СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

Вільня, Завальная вуліца № 9.

Там жэ можна купляць усякую гаспадарскую прыладу.

Усім, хто захочэ, высылаецца цэннік.

Выпісывайце хаурусна цэлымі вагонамі тады абыдзецца вельмі танно.

Друкарня „Артель Печатнаго Дѣла“ Віленская, 25, тэлеф. 199.